

***Van groei- naar beheergemeente:
Deugdelijk materieel en financieel
beheer van de openbare ruimte in
Houten***

Rapportage
Rekenkamercommissie Houten

10 januari 2014
W. Vos, J.A.M. Derksen en C. Veerman
Projectnummer: 210101
Correspondentienummer: DH-1001-3683

VOORWOORD

Bij deze biedt de rekenkamercommissie van de gemeente Houten u dit rapport aan 'Deugdelijk materieel en financieel beheer van openbare ruimte'. Het onderzoek is uitgevoerd door BMC in opdracht van de commissie.

Waarom dit onderwerp?

De gemeente Houten heeft zich de afgelopen decennia gekenmerkt door forse groei van de bevolking. De bebouwing en openbare ruimten, zoals wegen en groenvoorziening zijn navenant mee gegroeid. Gemeenten die sterk groeien lopen het risico zoveel tijd en aandacht te stoppen in het hier-en-nu van de groei-opgave, dat zij minder of geen oog hebben voor de toekomst. (zie het rapport "door snelle groei in de knoei" waar de gemeente Houten in het verleden aan heeft meegedaan.¹)

Voor een gemeente is in het algemeen het risico aanwezig, dat zij onvoldoende zicht heeft op de staat van de openbare ruimte, onvoldoende onderhoud pleegt en/of te weinig financiële reserveringen pleegt voor groot onderhoud op lange termijn. Bij groeigemeenten als Houten is de kans op dit risico groter, blijktens het genoemde rapport. En mochten deze risico's zich daadwerkelijk voordoen, dan zou dat juist bij een groeigemeente als Houten desastreus kunnen uitpakken: veel wegen kunnen 'opeens' in een slechte staat geraken; steigers kunnen onveilig zijn en het groot onderhoud kan onverwacht een fors gat in de begroting slaan.

Ook vanuit de gemeenteraad van Houten kwamen signalen dat men behoefte had aan een onafhankelijk onderzoek naar de kwaliteit van het materiële en financiële beheer, omdat vanuit de gemeenteraad de expertise om dit te kunnen beoordelen niet of nauwelijks aanwezig is. De gemeenteraad is zich daarbij bewust van het algemene en het specifieke risico zoals hiervoor benoemd.

Het doel van het onderzoek is: Het geven van een oordeel over de wijze waarop de gemeente Houten het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte uitvoert (zowel beleidsmatig als in technische zin) en de vertaling maakt naar een financiële meerjarenplanning en inzicht in financiële risico's.

Hoe is het onderzoek aangepakt?

De rekenkamercommissie heeft conform haar gebruikelijke werkwijze het uitvoeren van het onderzoek uitbesteed aan een extern bureau. Uit een drietal offertes is het bureau BMC gekozen, omdat zij de beste aanpak hadden en de meeste expertise op dit specifieke onderwerp in huis hebben. Om het onderzoek qua omvang hanteerbaar te maken is door de rekenkamercommissie in overleg met de ambtelijke organisatie en BMC gekozen om de reikwijdte te beperken tot de thema's wegen (straten, pleinen, fietspaden) en civieltechnische kunstwerken (bruggen, tunnels, steigers, geluidschermen ed.).

¹ Gemeente Almere, 1993, rapport betreffende de financiële problematiek van de (voormalige) groeikernen en groeisteden: Almere; Capelle a/d IJssel; Duiven; Haarlemmermeer; Helmond; Hoorn; Houten; Lelystad; Nieuwegein; Purmerend; Spijkenisse; Westervoort; Zoetermeer)

Omdat de gemeente Houten voor alle thema's binnen openbare ruimte dezelfde systematiek voor materieel en financieel beheer gebruikt, kan door twee thema's te onderzoeken toch inzicht worden gegeven in de kwaliteit van de gehele Openbare ruimte.

Het onderzoek is in vier stappen vorm gegeven: het opstellen van een startdocument waarbij de aanpak is afgestemd met B&W en ambtelijke organisatie, een fase met documentenstudie en interviews, analyse en schrijven nota van bevindingen en afsluitend de hoor-wederhoor met ambtelijke organisatie. Als onderdeel van de analyse is een beperkte benchmark uitgevoerd met twee vergelijkbare gemeenten.

Wat zijn de belangrijkste conclusies?

De gemeente Houten heeft de zaken grosso-modo goed op orde. De gemeenteraad heeft adequate kaders en beleid vastgesteld. Het college van B&W heeft de onderhoudsnormen vertaald in beeldkwaliteit. De ambtelijke organisatie heeft een actueel overzicht over de te beheren objecten en de onderhoudsbehoefte. Zij werkt met een goede beheersystematiek. Ook de vertaling naar de begroting is goed, waarbij de risico's in beeld zijn gebracht en afgedekt via reserves. Dat betekent dat de begroting over het geheel gezien de komende vijf jaren te ruim, noch te krap is. Uit de benchmark met twee vergelijkbare gemeenten blijkt dat de gemeente Houten relatief de laagste lasten per m² heeft. De belangrijkste verklarende variabelen daarvoor zijn het iets lagere kwaliteitsniveau waar Houten op insteekt en de keuze van Houten om de kosten van groot onderhoud te egaliseren in de begroting middels dotatie & onttrekking aan voorzieningen. Naar de mening van de rekenkamercommissie is die egalisatie (zeker in Houten) noodzakelijk. Hoewel de systematiek in het algemeen op orde is, zijn verbeteringen mogelijk en ook nodig ten aanzien van de aansluiting en wisselwerking tussen bouwen en beheren en het inzicht en daarmee de stuurmogelijkheden van de gemeenteraad. De gemeente heeft ook zelf goed inzicht waar manco's zitten of zaten in de systematiek. Eén aspect verdient daarbij in het bijzonder de attentie van de gemeenteraad en wordt daarom ook onder de aanbevelingen genoemd, nl: dat het risico bestaat dat na vijf jaar een toename aan middelen noodzakelijk is om binnen de huidige kaders het beheer op het gewenste niveau te behouden

Wat zijn de aanbevelingen?

De aanbevelingen vloeien voort uit de geconstateerde verbeterpunten:

1. Verbeter de systematiek van overdracht van nieuwe wijken of inbreidingstrajecten die in onderhoud komen, zodat er een scherper beeld is van de onderhoudsbehoefte en er een goede afweging kan worden gemaakt tussen investeren en exploiteren (soms is een iets grotere investering in bv kwaliteit financieel voordelig op de langere termijn doordat onderhoud uitgesteld wordt of minder duur is);
2. Verbeter het inzicht voor de gemeenteraad in het financiële meerjarenperspectief door een totaaloverzicht van het uit te voeren onderhoud te presenteren waarbij is aangegeven hoe dit gefinancierd wordt (uit de exploitatie, voorzieningen of reserve);

3. Het college realiseert zich dat het risico bestaat dat na vijf jaar een toename aan middelen noodzakelijk is om binnen de huidige kaders het beheer op het gewenste niveau te behouden. Dit inzicht is eerder gedeeld met de gemeenteraad. Het risico wordt daarbij door gemeente en onderzoekers groter ingeschat bij civieltechnische kunstwerken dan bij wegen. Op dit moment vindt onderzoek plaats naar de keuzes die aan de raad kunnen worden voorgelegd; enerzijds inhoudelijke keuzes die kunnen leiden tot een verlaging van beheerkosten (zoals een vermindering van het aantal bruggen) en anderzijds financieel-technische maatregelen (zoals spreiden van onderhoud over een langere periode). Voor de gemeenteraad én inwoners van Houten zijn dit belangrijke keuzen met potentieel ingrijpende effecten op de beleving van de kwaliteit van de openbare ruimte en/of de begroting. We raden de gemeenteraad aan zich goed voor te bereiden op de te maken keuzen.

Tot slot

De rekenkamercommissie vindt dat een compliment op zijn plaats is voor met name de ambtelijke organisatie: om met de beschikbare mensen en middelen een goede kwaliteit in materieel en financieel beheer te bieden is een hele kunst. De inwoners van Houten kunnen gerust zijn: de openbare ruimte wordt deskundig beheerd!

met vriendelijke groet,

De rekenkamercommissie,
Hester Tjalma, voorzitter
Peter Siebers, lid
Koos Kappert, secretaris

INHOUD

HOOFDSTUK 1	AANLEIDING EN DOELSTELLING ONDERZOEK	6
1.1	De opdracht	6
1.2	Leeswijzer	7
HOOFDSTUK 2	DOELSTELLING, REIKWIJDTE EN DEELVRAGEN	8
2.1	Doelstelling	8
2.2	Reikwijdte	8
2.3	Deelvragen	8
HOOFDSTUK 3	ONDERZOEKSOPZET	10
HOOFDSTUK 4	NORMENKADER	12
HOOFDSTUK 5	BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	13
5.1	Welke kaders stelt de gemeenteraad en welk beleid voert het college van B&W?	13
5.2	Zijn deze kaders en beleid adequaat om als grondslag te dienen voor het materieel en financieel beheer?	14
5.3	Over welke basisinformatie beschikt de gemeente Houten met betrekking tot de te beheren objecten?	14
5.4	Wat is de kwaliteit van deze informatie?	14
5.5	Zijn de onderhoudskosten begroot en in beeld gebracht?	14
5.6	Welke onderhoudssystematiek gebruikt de gemeente?	16
5.7	Wat is de kwaliteit van deze systematiek (aard, sterkten, zwakten)?	17
5.8	Wordt de systematiek goed toegepast? Zo nee, wat zijn daarvan de oorzaken?	17
5.9	Geeft de systematiek inzicht in wat de grootste financiële risico's zijn? Zijn deze adequaat inzichtelijk en/of afgedekt?	17
5.10	Is er een financiële begrotingsystematiek die aansluit bij de onderhoudssystematiek?	17
5.11	Zo ja, wat is de kwaliteit van deze systematiek (aard, sterkten, zwakten)?	17
5.12	Wordt deze ook goed toegepast? Zo nee, wat zijn daarvan de oorzaken?	18
5.13	Is er inzicht in de grootste financiële risico's?	18
5.14	Zijn de financiële risico's adequaat inzichtelijk en/of afgedekt?	18
5.15	Hoe is het materieel- en financieel beheer ingebed in de reguliere planning- en controlcyclus van de gemeente? Werkt deze op dit punt goed?	18

5.16	Op welke manier ontvangen het college van B&W en de gemeenteraad hierover informatie?	18
HOOFDSTUK 6	CONCLUSIES	19
BIJLAGE 1:	GEINTERVIEWDE PERSONEN	22
BIJLAGE 2:	OVERZICHT ONDERHOUDSBUGET VOOR WEGEN	23
BIJLAGE 3:	BESTUURLIJK WEDERHOOR	25

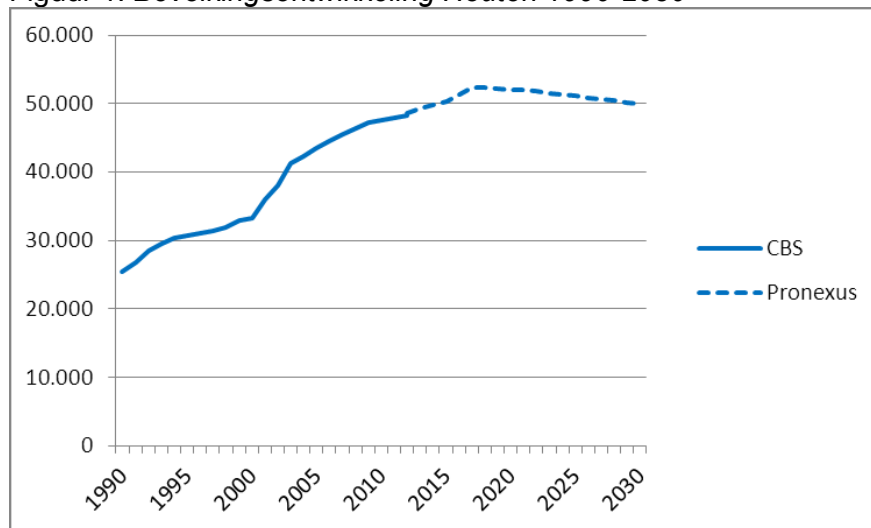
Hoofdstuk 1

Aanleiding en doelstelling onderzoek

1.1 De opdracht

De gemeente Houten heeft een bijzondere, groene en gemakkelijk toegankelijke openbare ruimte. De kwaliteit van deze openbare ruimte is van hoog niveau. Dit wordt gewaardeerd door de inwoners van Houten. In de rapportage *Blik van burgers Houten 2012* (KING, 2012) scoort Houten significant hoger op het aspect onderhoud van de buurt (7,5) dan het gemiddelde van de gemeenten met minder dan 50.000 inwoners (6,9). Het gemeentebestuur wil dat graag zo houden, maar heeft te maken met bezuinigingen en een stabilisering van het aantal inwoners (zie figuur 1).

Figuur 1: *Bevolkingsontwikkeling Houten 1990-2030*

Bron: CBS Statline (1990-2012); *Bevolkingsprognose Gemeente Houten 2011 t/m 2031* door Pronexus, 2011 (2012-2030)

De gemeente Houten bevindt zich dus op een omslag van een gemeente die sterk groeit naar een gemeente die in veel opzichten consolideert. Daarbij zal het beheer van de openbare ruimte een groter belang en een meer planmatig karakter krijgen. Het beheren van de openbare ruimte is kapitaalintensief, waarbij wordt gewerkt met jaarplannen die zijn gebaseerd op arealen (m² plantsoen, aantal km asfalt, et cetera) en het afgesproken onderhoudsniveau.

Inwoners en politiek verlangen een openbare ruimte die een prettige woon- en leefomgeving biedt die schoon, heel, groen en veilig is. Daarnaast is er veel geld gemoeid met het beheer van de openbare ruimte.² Daarom vraagt de Rekenkamercommissie van de gemeente Houten zich af of de financiële prognoses die worden gebruikt, uitgaan van de juiste aannames zodat er ieder jaar op een juiste wijze wordt begroot. De Rekenkamercommissie heeft besloten een onderzoek

² In Houten bedragen de geraamde lasten voor het onderhoud van kapitaalgoederen structureel € 10,5 miljoen per jaar, exclusief riolering (Bron: *Beeldkwaliteitskader openbare ruimte*).

uit te voeren naar het beheer van de openbare ruimte in Houten. BMC heeft dit onderzoek uitgevoerd en de bevindingen staan in deze rapportage.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat de probleemstelling en de onderzoeksvragen.

In hoofdstuk 3 is de onderzoeksopzet vermeld. Aangegeven is welke stappen zijn gezet bij de uitvoering van dit onderzoek.

Hoofdstuk 4 bevat het normenkader. Dat normenkader is bedoeld om bij de start van het onderzoek duidelijk te maken welke onderdelen worden onderzocht en aan welke eisen (c.q. normen) deze zouden moeten voldoen.

In hoofdstuk 5 zijn de onderzoeksvraag en de deelvragen beantwoord. Op basis van die bevindingen worden in hoofdstuk 6 conclusies getrokken.

De rapportage bevat de volgende bijlagen:

- Bijlage 1: Overzicht geïnterviewde personen.
- Bijlage 2: Overzicht onderhoudsbudget voor wegen.
- Bijlage 3: Bestuurlijk wederhoor.

Hoofdstuk 2

Doelstelling, reikwijdte en deelvragen

2.1 Doelstelling

Het doel van het onderzoek luidt als volgt:

Het geven van een oordeel over de wijze waarop de gemeente Houten het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte uitvoert (zowel beleidsmatig als in technisch financiële zin) en de vertaling daarvan naar de financiële meerjarenplanning en inzicht in financiële risico's.

2.2 Reikwijdte

Vanwege de breedte van het onderwerp heeft de Rekenkamercommissie besloten om de reikwijdte van het onderzoek te beperken tot het thema Wegen³, als onderdeel van de 'bovengrondse infrastructuur' en het thema Civieltechnische kunstwerken⁴. De thema's Wegen en Civieltechnische kunstwerken hebben namelijk een belangrijke financiële impact, waarbij zich grote risico's kunnen voordoen. Denk aan financiële risico's als het gevolg van het uitstellen van onderhoud of aansprakelijkheidsrisico's als gevolg van slecht onderhouden wegen. De andere thema's kennen volgens opgave van de gemeente dezelfde systematiek. Hoewel het onderzoek dus beperkt is tot wegen en civieltechnische kunstwerken, geven de conclusies ten aanzien van de systematiek inzicht in de kwaliteit van het totaal van het beheer van de openbare ruimte in de gemeente Houten.

2.3 Deelvragen

Het doel van het onderzoek is door de Rekenkamercommissie uitgewerkt in de volgende deelvragen:

Kaders en beleid

- Welke kaders stelt de gemeenteraad en welk beleid voert het college van B&W?
- Zijn deze kaders en beleid adequaat om als grondslag te dienen voor het materieel en financieel beheer?
- Over welke basisinformatie beschikt de gemeente Houten met betrekking tot de te beheren objecten?
- Wat is de kwaliteit van deze informatie?⁵
- Zijn de onderhoudskosten begroot en in beeld gebracht?

Onderhoudssystematiek

- Welke onderhoudssystematiek gebruikt de gemeente?
- Wat is de kwaliteit van deze systematiek (aard, sterkten, zwakten)?

³ Het thema Wegen omvat straten, pleinen en fietspaden.

⁴ Tot de civieltechnische kunstwerken behoren bruggen, tunnels, kademuren, steigers, geluidsschermen en zware grondkerende constructies.

⁵ Algemeen: beschikbaarheid, actualiteit. Inhoudelijk: is bij deze objecten voldoende zicht op de levensduurverwachting?

- Wordt de systematiek goed toegepast? Zo nee, wat zijn daarvan de oorzaken?
- Geeft de systematiek inzicht in wat de grootste financiële risico's zijn? Zijn deze adequaat inzichtelijk en/of afgedekt?

Begrotingssystematiek

- Is er een financiële begrotingssystematiek die aansluit bij de onderhoudssystematiek?
- Zo ja, wat is de kwaliteit van deze systematiek (aard, sterkten, zwakten)?
- Wordt deze ook goed toegepast? Zo nee, wat zijn daarvan de oorzaken?
- Is er inzicht in de grootste financiële risico's?
- Zijn de financiële risico's adequaat inzichtelijk en/of afgedekt?

Planning en control, verantwoording

- Hoe is het materieel- en financieel beheer ingebed in de reguliere planning- en controlcyclus van de gemeente? Werkt deze op dit punt goed?
- Op welke manier ontvangen het college van B&W en de gemeenteraad hierover informatie?

Deze vragen worden beantwoord in hoofdstuk 5 van dit onderzoeksrapport.

Hoofdstuk 3

Onderzoeksopzet

De aanpak van het onderzoek is in tabel 1 schematisch weergegeven.

Tabel 1: *Opzet van het onderzoek*

Activiteiten	Maanden
1. Startdocument <ul style="list-style-type: none">• Opstellen startdocument	Juni 2013
2. Documentenstudie, interviews en tussenrapportage <ul style="list-style-type: none">• Documentenstudie• Interviews• Tussenrapportage	Juli/augustus 2013 September 2013 September 2013
3. Analyse en Nota van bevindingen <ul style="list-style-type: none">• Schrijven Nota van bevindingen	Oktober/november 2013
4. Ambtelijk wederhoor <ul style="list-style-type: none">• Vrijgeven voor ambtelijk wederhoor• Verwerken van ambtelijke reactie• Oplevering definitieve rapportage	November 2013 Januari 2014 Januari 2014

Zoals uit dit schema blijkt, bestaat het onderzoek uit vier stappen:

1. Startdocument

Het onderzoek begon met de kick-off meeting op 17 juni 2013 tussen de vertegenwoordigers van de Rekenkamercommissie, de meest direct betrokken ambtenaren en de onderzoekers van BMC. Tijdens dat overleg zijn de verschillende aspecten van het onderzoek besproken. BMC heeft de resultaten van die bijeenkomst verwerkt in een startdocument, waarin onder andere het normenkader en het onderzoekstraject zijn opgenomen.

2. Documentenstudie, interviews en tussenrapportage

Tijdens deze stap zijn de relevante documenten verzameld en geanalyseerd, zoals de wettelijke verplichtingen en de gemeentelijke documenten. Vervolgens zijn interviews gehouden met een aantal ambtelijke vertegenwoordigers, de verantwoordelijke wethouder en met een aantal raadsleden. Van alle gesprekken is een verslag gemaakt, dat door de geïnterviewden is geaccordeerd. Bijlage 1 bevat de namen van de geïnterviewde personen. De resultaten van de documentenstudie en de interviews zijn opgenomen in een tussenrapportage (in PowerPoint), die op 1 oktober 2013 is besproken met de Rekenkamercommissie.

3. Analyse en Nota van bevindingen

BMC heeft het concept geschreven van de Nota van bevindingen. De Rekenkamercommissie heeft daarop gereageerd op 10 november 2013. Vervolgens heeft BMC die reactie verwerkt in het concept.

4. Ambtelijk wederhoor

In november 2013 heeft de Rekenkamercommissie de Nota van bevindingen vastgesteld en vrijgegeven voor het ambtelijke wederhoor. De Rekenkamercommissie heeft dat document daarna aangeboden aan de gemeentesecretaris voor het ambtelijk wederhoor. Begin januari 2014 is de ambtelijke reactie ontvangen. Deze reactie is verwerkt in deze eindrapportage. Vervolgens heeft BMC in januari 2014 de definitieve rapportage aan de Rekenkamercommissie gestuurd.

Hoofdstuk 4

Normenkader

Voor dit onderzoek is het normenkader gehanteerd dat in tabel 2 is vermeld. Het normenkader is bedoeld om bij de start van het onderzoek duidelijk te maken welke onderdelen worden onderzocht en aan welke eisen (c.q. normen) deze zouden moeten voldoen. Het normenkader zorgt voor een objectivering van de onderzoeksresultaten. Per thema (zie paragraaf 2.3) zijn normen gedefinieerd. Zoals in paragraaf 2.2 is vermeld, is de scope van het onderzoek beperkt tot Wegen en Civieltechnische kunstwerken.

Tabel 2: Normenkader

Thema	Norm
Kaders en beleid	<ul style="list-style-type: none">• De gemeente voldoet aan de externe (bijvoorbeeld door het Rijk gestelde) normen.• De gemeente heeft die externe normen op een transparante manier vertaald naar eigen keuzes.• De gemeenteraad heeft het onderhoudsniveau bepaald voor Wegen en Civieltechnische kunstwerken.• Het college heeft het onderhoudsniveau vertaald naar inzet en kosten.• De gemeenteraad wordt periodiek op de hoogte gebracht van de voortgang en de afwijkingen.
Onderhouds-systematiek	<ul style="list-style-type: none">• De gemeente heeft een beheersysteem voor Wegen en Civieltechnische kunstwerken.• Het beheersysteem is passend bij de schaal van de gemeente Houten en geeft een adequaat inzicht in de benodigde investeringen.
Begrotings-systematiek	<ul style="list-style-type: none">• Het beheersysteem voor Wegen en Civieltechnische kunstwerken is adequaat vertaald naar de meerjarenbegroting.• De begroting kent een paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.• De begroting bevat reserves/voorzieningen die passen bij het beheer van de openbare ruimte.• Het onderhoud van nieuw areaal is vertaald in het beheersysteem en is financieel vertaald.
Planning en control, verantwoording	<ul style="list-style-type: none">• De gemeente kent een investeringsplan waarin het onderhoud, de vervanging en de afschrijving van de tractie vermeld staat.

Hoofdstuk 5

Beantwoording van de onderzoeksvragen

Dit hoofdstuk bevat de antwoorden op de deelvragen. Deze antwoorden zijn ontleend aan de analyse van de documenten en de nadien verkregen informatie uit de interviews.

5.1 Welke kaders stelt de gemeenteraad en welk beleid voert het college van B&W?

Het college heeft de raad de volgende kaders aangeboden ter besluitvorming:

1. De *Verlengde horizon BOR 2007-2015*

Hierin is omschreven welke maatregelen nodig werden geacht voor het onderhoud aan wegen in de desbetreffende periode, op basis van de CROW-normen.⁶

2. Het *Beeldkwaliteitskader openbare ruimte van 2012*

Hierin heeft het college van B&W de normen vertaald in beeldkwaliteit voor de verschillende onderdelen van het beheer van de openbare ruimte. Daarbij heeft de raad bepaald dat het kwaliteitsniveau uitgaat van een basisniveau voor alle onderdelen van de openbare ruimte en een hoger onderhoudsniveau voor onderdelen van de openbare ruimte waarvan de burgers hebben aangegeven dat zij daaraan belang hechten. Om het beheer niet tot een ongewenst niveau te laten zakken, is een ondergrens bepaald. Die ondergrens is in dit beeldkwaliteitskader als volgt omschreven:

- “De veiligheid moet gegarandeerd zijn (veilig).
- De functionaliteit moet gewaarborgd zijn (functioneel).
- Er mag geen kapitaalvernietiging plaatsvinden (duurzaam in de zin van lang meegaand).”

Tevens is een evaluatie gehouden van de *Verlengde horizon BOR 2007-2015* waaruit bleek dat het geplande onderhoud niet in die mate hoeft te worden uitgevoerd als dat in die verlengde BOR werd aangenomen. Dit heeft twee redenen:

- Uit de inspecties bleek dat de kwaliteit van de wegen nog voldoende was.
- Door aanbestedingsvoordelen hoefde niet het beoogde beslag op de financiële middelen te worden gelegd.

In het *Beeldkwaliteitskader openbare ruimte* stelde het college dan ook voor om een andere wijze te hanteren voor het groot onderhoud.

⁶ Het CROW is een kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte. Met behulp van de CROW-methodiek voor wegbeheer wordt op basis van regelmatig uit te voeren inspecties een beeld verkregen van de conditie van het wegennet en wordt een meerjarenonderhoudsplan opgesteld. De daarmee gepaard gaande onderhoudskosten worden hierin berekend. De CROW-normen geven een minimum aan voor het verantwoord wegbeheer. Dit houdt in dat de kwaliteit voldoet aan de minimale eisen voor met name duurzaamheid en verkeersveiligheid. Onderhoud volgens de CROW-normen houdt in dat de verkeersveiligheid niet in het geding komt door verslechtering van de onderhoudstoestand. Daarnaast betekent het dat de duurzaamheid, dus de constructiewaarde van de verharding, gewaarborgd blijft.

5.2 Zijn deze kaders en beleid adequaat om als grondslag te dienen voor het materieel en financieel beheer?

De kaders en het beleid zijn adequaat om als grondslag te dienen voor het financieel beheer. De CROW-methodiek is namelijk een beproefde methode waarbij op basis van een gestandaardiseerde methode het onderhoud in beeld wordt gebracht en wordt vertaald naar een meerjarenplanning en -begroting. Daarnaast is door de raad, middels het *Beeldkwaliteitskader openbare ruimte*, nadrukkelijk vastgesteld op welke wijze de keuzes worden gemaakt.

5.3 Over welke basisinformatie beschikt de gemeente Houten met betrekking tot de te beheren objecten?

Gebleken is dat de gemeente beschikt over een actueel beeld van het areaal waarvoor zij verantwoordelijk is. Op basis van het areaal en de gegevens en normen zoals die in het land bekend zijn over onderhoud van wegen (CROW-normen), is er een actueel beeld van de te onderhouden wegen. Periodieke schouwen van de wegen geven daarbij een beeld of een wegvak dat volgens de normen voor onderhoud in aanmerking komt ook daadwerkelijk moet worden aangepakt.

De civieltechnische kunstwerken zijn net als wegen opgenomen in het *Beeldkwaliteitskader openbare ruimte*. De civieltechnische kunstwerken vormen een afzonderlijk deelplan. De focus ligt binnen Openbare Werken de laatste jaren op civieltechnische kunstwerken vanwege de ouderdom van het areaal en dan met name de houten bruggen. Sinds 2003 worden de beheergegevens van de civieltechnische kunstwerken bijgehouden in een speciaal daarvoor bestemd beheersysteem. Tot 2010 is gewerkt met het *Beheerplan Civieltechnische kunstwerken 2004-2010*.

Er bestaat een actueel beeld van de civieltechnische kunstwerken door middel van regelmatige inspecties en verwerking in een beheersysteem.

5.4 Wat is de kwaliteit van deze informatie?

De kwaliteit van de basisinformatie is goed. De organisatie heeft een goed beeld van het te onderhouden areaal. De onderzoekers hebben kennis genomen van de beheerplannen, de weekverslagen, de schouwen etc. Daaruit valt een consistent beeld op te maken van schouwen, planvorming, controle op de werkzaamheden en het bijsturen indien daarvoor aanleiding is. Door de gehanteerde systematiek en de omschreven kwaliteitsniveaus is de gemeente goed in staat om op een juiste wijze te bepalen wanneer er onderhoud plaats moet vinden. De gemeente verzorgt elk jaar een eigen inspectie van de civieltechnische kunstwerken en elke vijf jaar wordt een diepgaande inspectie uitgevoerd door een extern adviesbureau. De resultaten worden verwerkt in het beheersysteem. De laatste technische inspectie door het externe bureau heeft plaatsgevonden in 2010. In 2014 wordt er wederom een externe inspectie uitgevoerd.

5.5 Zijn de onderhoudskosten groot en in beeld gebracht?

De onderhoudskosten zijn conform de opgestelde beheerplannen (en de daaruit afgeleide deelplannen) vertaald in de begroting. Naast het reguliere onderhoud zijn dotaties aan voorzieningen opgenomen die zijn gebaseerd op de opgestelde beheerplannen (en het daarin opgenomen kwaliteitsniveau). Voor het groot

onderhoud stelt de afdeling Openbare Werken jaarlijks een overzicht (jaarplan) op van het uit te voeren groot onderhoud met daarbij een dekkingsvoorstel. De financiële consequenties worden verwerkt via een maandelijks verzamelbegrotingswijziging. In totaal is structureel € 1,1 miljoen beschikbaar voor groot onderhoud. In de periode 2014-2018 wordt het structurele budget voor groot onderhoud verhoogd naar afgerond € 1,2 miljoen.

In het kader van het onderzoek is expliciet gekeken naar het thema Wegen. Wegen maakt onderdeel uit van het deelprogramma Autoverkeer, waarvoor in de begroting 2013 een totaalbudget is opgenomen van € 2,1 miljoen. Voor wegen is in 2013 totaal € 1,4 miljoen aan regulier budget beschikbaar; middels begrotingswijzigingen is het reguliere budget voor wegen in 2013 bijgesteld naar € 1,6 miljoen, oplopend naar € 2,3 miljoen in 2016 (zie bijlage 2). Dit komt overeen met de in de *Verlengde horizon BOR 2007-2015* en het *Beeldkwaliteitskader openbare ruimte* opgenomen financiële uitwerkingen, waaronder het besluit om in 2012 en 2013 geen (of beperkte) storting op te nemen in de voorziening BOR.

Op verzoek van de gemeente is een beperkte benchmark uitgevoerd naar het wegenonderhoud bij de gemeente Houten in vergelijking met twee naar aard en grootte vergelijkbare gemeenten, namelijk de gemeenten Barendrecht en Veenendaal. Daarbij is gebruik gemaakt van een zogenoemde 'IFLO-scan', waarbij op begrotingsniveau (functieniveau) de kosten zijn vergeleken. Het betreft een globale vergelijking, omdat in deze kosten ook de kosten van onder andere openbare verlichting, straatreiniging (vegen) en gladheidbestrijding zijn inbegrepen (en niet alleen verhardingen). Wel geeft het op totaalniveau een beeld of de gemeente Houten in vergelijking met deze andere gemeenten meer of minder uit geeft aan het beheer en onderhoud van wegen.

Tabel 3: *Vergelijking wegenonderhoud op functieniveau*

Bedragen x € 1.000	Houten		Barendrecht		Veenendaal	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Primitieve begroting 2013						
Functie 210 Wegen, straten en pleinen	3.876	576	4.178	342	6.924	139
Gemiddeld kwaliteitsniveau	B/C		B		A/B+	
Areaal in m ²	2.544.661		2.454.010		2.472.549	
Lasten per m ²	1,52		1,70		2,80	

Bron: CBS Statline: gemeentebegrotingen per gemeente 2013 Functie 210 Wegen, straten en pleinen; de areaalgegevens zijn overgenomen uit de door de gemeenten vastgestelde beheerplannen.

Uit de vergelijking blijkt dat de jaarlijkse lasten per m² in de gemeente Houten in vergelijking met die in de gemeenten Barendrecht en Veenendaal het laagst zijn. Het gemiddeld kwaliteitsniveau is gebaseerd op de CROW-methodiek en de daarbij gehanteerde normen.

De gemeenten Houten en Barendrecht maken voor de dekking van groot onderhoud gebruik van voorzieningen (met als doel om de kosten te egaliseren); de gemeente Veenendaal raamt zowel het reguliere als het groot onderhoud in de exploitatiebegroting. Als gevolg daarvan komen de lasten per m² in Veenendaal

significant hoger uit dan in Houten en Barendrecht. Opgemerkt wordt dat de gemeente Veenendaal eind 2012 een *Integraal Beheerplan Openbare Ruimte* heeft vastgesteld waarbij het kwaliteitsniveau is vastgesteld op gemiddeld B; in de door de raad vastgestelde begroting 2013 werd nog uitgegaan van een gemiddeld hoger kwaliteitsniveau (A/B+).

De gemeenten Houten en Barendrecht zijn goed vergelijkbaar omdat zij dezelfde begrotingssystematiek hanteren en kwaliteitsniveaus die zijn gebaseerd op de CROW-methodiek en de daarbij gehanteerde normen. Ook het areaal is vergelijkbaar. Op basis daarvan kan worden geconcludeerd dat het verschil in kosten tussen de gemeenten Houten en Barendrecht wordt veroorzaakt door het gekozen kwaliteitsniveau (als variabele): de gemeente Houten gaat uit van een kwaliteitsniveau B/C, terwijl de gemeente Barendrecht uitgaat van een gemiddeld kwaliteitsniveau van B.

De gemeente Veenendaal heeft een nog hoger kwaliteitsniveau (A/B+), maar daar wijkt de begrotingssystematiek af van die van de gemeenten Houten en Barendrecht waardoor geen vergelijking op beleidsniveau kan worden gemaakt.

5.6 Welke onderhoudssystematiek gebruikt de gemeente?

De gemeente gebruikt de CROW-onderhoudssystematiek als basis voor het onderhoud. Op basis van het areaal en de gegevens en normen zoals die in het land bekend zijn over onderhoud van wegen (CROW-normen), is er een actueel beeld van de te onderhouden wegen. Periodieke schouwen van de wegen geven daarbij een beeld of een wegvak dat volgens de normen voor onderhoud in aanmerking komt, ook daadwerkelijk moet worden aangepakt.

De gegevens worden bijgehouden in beheerpakketten voor het Beheer van de Openbare Ruimte (BOR). Dit zijn voor de verschillende disciplines (Groen, Wegen, Openbare Verlichting) verschillende pakketten. Onlangs heeft de gemeente een nieuw beheerpakket aangeschaft waarin het areaal en het onderhoud integraal worden beheerd. Dit nieuwe beheerpakket wordt op dit moment geïmplementeerd en de verwachting is dat het pakket in de zomer van 2014 operationeel is.

De systematiek wordt inmiddels wel gewijzigd toegepast door selectiever onderhoud uit te voeren. Daar waar in het verleden een volledig wegvak werd vervangen, wordt op dit moment gezien wat in het desbetreffende wegvak moet worden vervangen. Tegelijkertijd is er meer aandacht voor een integrale blik door te bezien of op andere terreinen (riool, verkeersinstallaties, groen) vervangingen in één keer kunnen worden meegenomen. Naar de mening van de onderzoekers is dit een juiste werkwijze waarbij op een selectieve wijze wordt bepaald welk wegvak moet worden vervangen en tevens wordt daarbij bezien of de andere onderdelen (riool, verkeersinstallaties, groen) kunnen worden meegenomen waardoor er uiteindelijk kosten worden vermeden en het ongerief als gevolg van werkzaamheden tot een minimum wordt beperkt voor inwoners en bedrijven.

5.7 Wat is de kwaliteit van deze systematiek (aard, sterkten, zwakten)?

In het huidige beheerpakket kan het onderhoud per discipline goed worden beheerd maar is er onvoldoende zicht op de wisselwerking van het onderhoud tussen de verschillende onderdelen van de openbare ruimte, zoals groen, wegen, riolering etc. Naar verwachting wordt dit in het nieuwe beheersysteem opgelost.

5.8 Wordt de systematiek goed toegepast? Zo nee, wat zijn daarvan de oorzaken?

De systematiek wordt goed toegepast. Er wordt een beeld gegeven van het onderhoud in de komende vijf jaar waarin op jaarbasis een exact beeld wordt gegeven van het onderhoud en de daarmee gemoeide kosten.

5.9 Geeft de systematiek inzicht in wat de grootste financiële risico's zijn? Zijn deze adequaat inzichtelijk en/of afgedekt?

Risico's zijn in beeld gebracht en afgedekt via reserves (via bestemmingsreserves en algemene reserve) en/of voorzieningen. Ten aanzien van het wegenonderhoud wordt door de verantwoordelijke afdeling vooralsnog een (beperkt) risico ingeschat in verband met overdracht VINEX. Het risico bestaat eruit dat er nog een areaal overgedragen gaat worden dat nu nog in ontwikkeling is. Pas op het moment dat de overdracht daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, wordt duidelijk welk onderhoud op termijn plaats moet gaan vinden. Het financiële risico wordt beperkt ingeschat omdat in het (recente) verleden is gebleken dat het areaal dat bij VINEX is ontwikkeld, niet méér beslag heeft gelegd op de middelen dan was ingeschat. Wel is duidelijk dat er op termijn (na vijf jaar) een toename aan middelen noodzakelijk is om het beheer op het gewenste niveau te behouden. Op dit moment vindt onderzoek plaats naar de keuzes die aan de raad kunnen worden voorgelegd; enerzijds inhoudelijke keuzes die kunnen leiden tot een verlaging van beheerkosten (zoals een vermindering van het aantal bruggen) en anderzijds financieel-technische maatregelen om de kosten te spreiden over een langere periode.

5.10 Is er een financiële begrotingssystematiek die aansluit bij de onderhoudssystematiek?

De beheerplannen en de daaruit afgeleide deelplannen worden conform de P&C-cyclus vertaald in de begroting.

5.11 Zo ja, wat is de kwaliteit van deze systematiek (aard, sterkten, zwakten)?

De beheerplannen en de daaruit afgeleide deelplannen worden conform de P&C-systematiek in de begroting vertaald. Uit de interviews komt naar voren dat er in de systematiek ambtelijk geen knelpunten worden ervaren. Ten aanzien van de onderhoudssystematiek wordt thans gewerkt aan een nieuw beheersysteem waarmee de sturing verder wordt versterkt. De kwaliteit van de systematiek wordt door de onderzoekers als goed beoordeeld. Er is een goede balans gevonden tussen het noodzakelijke onderhoud en de beperkte middelen. De nieuwe werkelijkheid dat er minder middelen beschikbaar zijn, wordt vertaald naar een nieuwe norm waarbij er aandacht blijft bestaan voor het duurzaam onderhoud van de openbare ruimte.

De raad geeft aan dat er zowel op begrotingsbasis als verantwoording een onvoldoende totaalbeeld is van de uitgaven aan het onderhoud van de kapitaalgoederen en de consequenties van het doorschuiven van onderhoudsinvesteringen: is de gemeente op termijn toch niet duurder uit?

- 5.12 Wordt deze ook goed toegepast? Zo nee, wat zijn daarvan de oorzaken?**
Er wordt conform de P&C-cyclus gewerkt. Uit de interviews komt naar voren dat hier geen knelpunten worden ervaren.
- 5.13 Is er inzicht in de grootste financiële risico's?**
De financiële consequenties die voortvloeien uit de beheerplannen zijn vertaald in de meerjarenbegroting. Dit is gedaan hetzij via aanpassingen van het reguliere budget, hetzij via aanpassingen van het budget groot onderhoud. Daartoe wordt gebruik gemaakt van voorzieningen. Niet geconstateerde risico's worden gedekt uit het aanwezige weerstandsvermogen.
- 5.14 Zijn de financiële risico's adequaat inzichtelijk en/of afgedekt?**
Het beeld is dat sprake is van een adequate afdekking van de financiële risico's.
- 5.15 Hoe is het materieel- en financieel beheer ingebed in de reguliere planning- en controlcyclus van de gemeente? Werkt deze op dit punt goed?**
Zowel het materieel als het financieel beheer maakt onderdeel uit van de P&C-cyclus. Uit de interviews en documentenonderzoek blijkt dat ook hier geen knelpunten worden ervaren.
- 5.16 Op welke manier ontvangen het college van B&W en de gemeenteraad hierover informatie?**
Het college van B&W wordt geïnformeerd via de bestuurlijke rapportages, als onderdeel van de P&C-cyclus.
De raad wordt van informatie voorzien via de begroting, jaarrekening en tussentijdse rapportages (kadernota etc.).

Hoofdstuk 6

Conclusies

Op basis van de beantwoording van de deelvragen in hoofdstuk 5 worden de volgende conclusies getrokken:

Algemeen

De gemeente Houten heeft het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte (zowel beleidsmatig als in technisch financiële zin) goed op orde. Dat geldt ook voor de vertaling van het beleid naar de financiële meerjarenplanning en het inzicht in financiële risico's. Want:

- de raad heeft adequate kaders en beleid vastgesteld;
- het college van B&W heeft de onderhoudsnormen vertaald in beeldkwaliteit;
- de gemeente heeft een actueel overzicht van het areaal en de onderhoudsbehoefte;
- de gemeente werkt met een goede beheersystematiek;
- de kaders en het beleid zijn goed vertaald naar het financieel beheer;
- de risico's zijn in beeld gebracht en afgedekt via reserves.

Dit is de ronduit positieve algemene conclusie van dit onderzoek, als reactie op de geformuleerde doelstelling (zie paragraaf 2.1).

Vanzelfsprekend zijn er, met inachtneming van de algemene en positieve conclusie, (verdere) verbeteringen mogelijk. Die zijn opgenomen in de conclusies die hieronder themagewijs worden getrokken.

Kaders en beleid

Het college van B&W heeft de raad door middel van diverse documenten geïnformeerd en keuzes voorgelegd over het onderhoud van de openbare ruimte. De systematiek van het onderhoud is vertaald in een meerjarenprogramma waarbij het onderhoud voor het volgend jaar concreet wordt omschreven voor de volgende jaren. Dit geeft voldoende beeld over het te voeren onderhoud en de consequenties daarvan.

Onderhoudssystematiek

De gebruikte onderhoudssystematiek in Houten sluit aan bij de gebruikelijke systematiek in het land. Inmiddels wordt de systematiek gewijzigd toegepast, hetgeen betekent dat selectiever wordt bezien wat van het geplande onderhoud ook daadwerkelijk moet worden uitgevoerd. Tegelijkertijd wordt er meer integraal gekeken. Dit betekent dat het onderhoud aan riool, groen en verkeersinstallaties – indien nodig – gelijktijdig wordt aangepakt.

De systematiek van overdracht van nieuwe wijken of inbreidingslocaties die in onderhoud komen, kan naar het oordeel van de onderzoekers nog wel systematischer. Bij Vinex-locaties krijgt de gemeente pas bij de overdracht het volledige inzicht en bestaat er bij de start en ontwikkeling slechts een globaal beeld. Bij inbreidingslocaties blijkt het in de praktijk op dit moment wel goed te werken. Dit

heeft vooral te maken met het feit dat de afdelingen Ontwikkeling en Beheer elkaar nu weten te vinden en minder met een systematiek van werken.

Begrotingssystematiek

De onderhoudssystematiek maakt in Houten onderdeel uit van de planning- en controlcyclus, waardoor deze aansluit bij de financiële begrotingssystematiek. Het financiële kader, zoals vastgelegd in de (meerjaren)begroting, is gebaseerd op de vastgestelde beheerplannen en vertaald in deelplannen. Jaarlijks stelt de afdeling Openbare Werken een jaarplan op voor groot onderhoud met een dekkingsvoorstel (dekking via exploitatie, voorziening of reserve) die via een wijzigingsvoorstel wordt vertaald in de begroting. De gehanteerde systematiek sluit aan bij de gebruikelijke systematiek in het land.

In de verplichte paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van de begroting en jaarrekening dient het beleidskader, de daaruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting te worden aangegeven (artikel 12 BBV). In de begroting van de gemeente Houten worden de beleidskaders met datum vaststelling, looptijd en datum planactualisatie vermeld. Daarnaast wordt per kapitaalgoed een toelichting gegeven. Daarin wordt vermeld wat de financiële consequenties zijn van de gemaakte keuzen, maar een vertaling ervan naar geraamde (en gerealiseerde) budgetten ontbreekt in de paragraaf. Uit de begroting zelf zijn de budgetten niet of moeilijk af te leiden, omdat de begroting is opgebouwd naar programma's. Uit de interviews is gebleken dat de onderhouds- en begrotingssystematiek een ingewikkelde materie is waardoor het voor de raad moeilijk is om hieraan sturing te geven. Dit zou kunnen worden verbeterd door zowel in de begroting als in de jaarrekening in de paragraaf kapitaalgoederen een totaalbeeld op te nemen met daarbij een toelichting op de gerealiseerde prestaties.

In de gemeente Houten wordt het onderhoud van de kapitaalgoederen uit drie verschillende bronnen gedekt:

- Uit de exploitatie (regulier onderhoud);
- Uit voorzieningen (groot onderhoud);
- Er worden investeringen gedaan waarvan de kapitaallasten ten laste van de exploitatie komen of waarvan de lasten worden gedekt uit reserves.

Het verdient aanbeveling om in de paragraaf kapitaalgoederen (bij zowel begroting als jaarrekening) een overzicht op te nemen van de (meerjaren)ramingen en realisatiecijfers van zowel van de reguliere budgetten als groot onderhoud en investeringen (inclusief dekking). Het opnemen van een dergelijk overzicht (dwarsdoorsnede van de kapitaalgoederen) geeft de raad meer inzicht in de beschikbare budgetten en de realisatie ervan op basis waarvan de raad zo nodig kan bijsturen.

Planning en control, verantwoording

Raad en college worden, conform de planning- en controlcyclus, geïnformeerd via begroting, jaarrekening, tussentijdse rapportages en bestuursrapportages. Uit de interviews blijkt dat in de systematiek geen knelpunten worden ervaren. Inhoudelijk geven raadsleden aan dat zij zowel op begrotingsbasis als bij de verantwoording een onvoldoende totaalbeeld hebben van de uitgaven. In dat kader verdient het

aanbeveling om de paragraaf kapitaalgoederen aan te passen (zoals hiervoor aangegeven).

Bijlage 1 Geïnterviewde personen

In hoofdstuk 2 is vermeld dat ten behoeve van dit onderzoek ambtelijk en bestuurlijk betrokkenen zijn geïnterviewd. In tabel 4 is vermeld met welke personen een persoonlijk gesprek is gehouden en in tabel 5 is aangegeven welke raadsleden hebben deelgenomen aan het groepsgesprek op 24 september 2013.

Tabel 4: *Gehouden persoonlijke gesprekken*

Datum	Naam	Functie
3 september 2013	De heer G. Rill	Hoofd Openbare Werken
4 september 2013	De heer K. van Dalen	Wethouder
6 september 2013	Mevrouw E. Liebregts	Directeur Bedrijfsvoering
9 september 2013	De heer A. Oskam	Unithoofd Stadsbeheer
17 september 2013	De heer B. Steenpoorte	Adviseur Bedrijfsvoering

Tabel 5: *Gehouden groepsgesprek op 24 september 2013*

Naam	Partij
Mevrouw H. van Doorn-van Bijleveld	Inwonerspartij Toekomst Houten
Mevrouw Y. van Dijk	VVD
De heer E.J. Visser	CDA
De heer J. de Jong	CDA
De heer A. van Loon	PvdA
De heer E. van Luling	D66
Mevrouw I. Noteborn-Hendriks	D66
De heer T. Corporaal	GroenLinks
De heer D. van Hoek	ChristenUnie

Bijlage 2 Overzicht onderhoudsbudget voor wegen

De volgende drie tabellen geven een beeld van de in de primitieve begroting⁷ 2013 opgenomen (meerjaren)ramingen en de actuele (meerjaren)begroting.

Tabel 6 geeft een totaalbeeld van het deelprogramma Autoverkeer en tabel 7 geeft een beeld van het product Wegen.

Tabellen 7 en 8 zijn een uitsplitsing van de regels 'Wegen' van tabel 6. In tabel 7 is het beleidsproduct Wegen gerangschikt naar deelproducten; in tabel 8 is dat beleidsproduct gerangschikt naar economische categorie. Uit die tabellen blijkt dat de stortingen (toevoeging aan voorzieningen) zijn aangepast: conform de opgestelde beheerplannen en overeenkomstig hetgeen in de paragraaf kapitaalgoederen bij de begroting 2013 is vermeld, wordt de toevoeging aan de voorziening BOR met ingang van 2014 tot en met 2018 jaarlijks verhoogd met € 100.000.

Tabel 6: Overzicht (meerjaren)ramingen begroting 2013 deelprogramma Autoverkeer

Lasten	Primitief 2013	Actueel 2013	Actueel 2014	Actueel 2015	Actueel 2016
Wegeninfrastructuur	53.027	53.027	47.772	47.703	47.703
Wegen	1.394.275	1.644.401	2.058.448	2.159.079	2.260.579
VRI's	140.516	140.516	140.028	140.028	140.028
Bewegwijzering (wegen)	94.459	96.304	94.980	94.980	94.980
Parkeren	103.329	103.329	104.271	104.271	104.271
Civieltechnische werken	328.589	320.087	322.442	322.313	322.313
Totaal lasten	2.114.195	2.357.664	2.767.941	2.868.374	2.969.874
Baten	Primitief 2013	Actueel 2013	Actueel 2014	Actueel 2015	Actueel 2016
Wegen	-14.906	-19.756	-15.130	-15.130	-15.130
Parkeren	-20.757	-20.757	-14.655	-14.655	-14.655
Totaal baten	-35.663	-40.513	-29.785	-29.785	-29.785
Saldo lasten en baten	2.078.532	2.317.151	2.738.156	2.838.589	2.940.089

⁷ Onder primitieve begroting wordt verstaan de door de raad vastgestelde begroting en de meerjarenraming. Deze behelst de verwachte baten en lasten voor de komende jaren.

Tabel 7: *Overzicht begroting beleidsproduct Wegen*

Lasten	Primitief 2013	Actueel 2013	Actueel 2014	Actueel 2015	Actueel 2016
Beheerplan wegen	112.738	282.727	282.032	281.822	281.822
Belijning	64.252	64.252	62.661	62.654	62.654
Bushaltes	1.665	5.665	4.060	4.060	4.060
Gladheidbestrijding	237.615	304.070	234.855	234.678	234.678
GO asfaltwegen Vinex	20.811	20.811	22.752	22.732	22.732
Projecten bovengrondse infrastructuur	84.700	84.700	577.181	678.668	780.168
Verkeersmaatregelen	115.767	115.767	113.918	113.850	113.850
Wegbermen	84.432	84.432	85.574	85.533	85.533
Wegen	672.295	681.977	675.415	675.082	675.082
Totaal lasten wegen	1.394.275	1.644.401	2.058.448	2.159.079	2.260.579
Baten	Primitief 2013	Actueel 2013	Actueel 2014	Actueel 2015	Actueel 2016
Beheerplan wegen	-836	-836	-849	-849	-849
Gladheidbestrijding	-6.150	-11.000	-6.242	-6.242	-6.242
Wegen	-7.920	-7.920	-8.039	-8.039	-8.039
Totaal baten wegen	-14.906	-19.756	-15.130	-15.130	-15.130
Saldo lasten en baten wegen	1.379.369	1.624.645	2.043.318	2.143.949	2.245.449

Tabel 8: *Overzicht begroting beleidsproduct Wegen naar economische categorie*

Lasten	Primitief 2013	Actueel 2013	Actueel 2014	Actueel 2015	Actueel 2016
Onvoorzien	-169.782				
Inhuur van derden	14.592	14.592	14.811	14.811	14.811
Materiële uitgaven	567.443	647.787	584.998	584.998	584.998
Toevoegingen aan voorzieningen			461.935	563.435	664.935
Kapitaallasten			26.021	26.021	26.021
Toerekeningen	982.022	982.022	970.683	969.814	969.814
Totaal beleidsproduct wegen	1.394.275	1.644.401	2.058.448	2.159.079	2.260.579
Baten	Primitief 2013	Actueel 2013	Actueel 2014	Actueel 2015	Actueel 2016
Huren	-836	-836	-849	-849	-849
Materiële inkomsten	-7.920	-7.920	-8.039	-8.039	-8.039
Inkomensoverdrachten	-6.150	-11.000	-6.242	-6.242	-6.242
Totaal beleidsproduct wegen	-14.906	-19.756	-15.130	-15.130	-15.130
Saldo lasten en baten wegen	1.379.369	1.624.645	2.043.318	2.143.949	2.245.449

Bijlage 3 Bestuurlijk wederhoor

Beheer Openbare Ruimte
Onderdoor 25
Postbus 30, 3990 DA Houten
Telefoon 030 639 26 11
Fax 030 639 28 99
E-mail: gemeentehuis@houten.nl
Internet: www.houten.nl

Aan de leden van de Rekenkamercommissie

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Bijlagen
			BOR/	-
		Onderzoek "Financieel beheer openbare ruimte Houten"		

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

In deze collegebrief vragen wij u kennis te nemen van de bestuurlijke wederhoor naar aanleiding van het rapport "Deugdelijk materieel en financieel beheer van de openbare ruimte in Houten" van de Rekenkamercommissie..

Aanleiding

De Rekenkamercommissie heeft zich afgevraagd of de financiële prognoses die in het kader van het beheer van de openbare ruimte worden gebruikt, uitgaan van de juiste aannames. Juiste aannames zijn immers van belang voor een deugdelijke begroting. Voor de beantwoording van deze vraag heeft de Rekenkamercommissie adviesbureau BMC opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar het beheer van de openbare ruimte in Houten. Het concept rapport met aanbevelingen is voorgelegd aan het college .

Kernboodschap

Het college heeft kennisgenomen van het onderzoeksrapport "Financieel beheer openbare ruimte Houten". Het college is blij - maar niet verrast - met de positieve uitkomst van het rapport. Het compliment dat in het rapport wordt gegeven aan de ambtelijke organisatie is zonder meer terecht. Het college is blij dat de aanbevelingen in het rapport in belangrijke mate overeen komen met de behoeften

